

VLERËSIMI DHE KUJDESI PËR PLAGËT NGA PRESIONI (DEKUBITUSET)

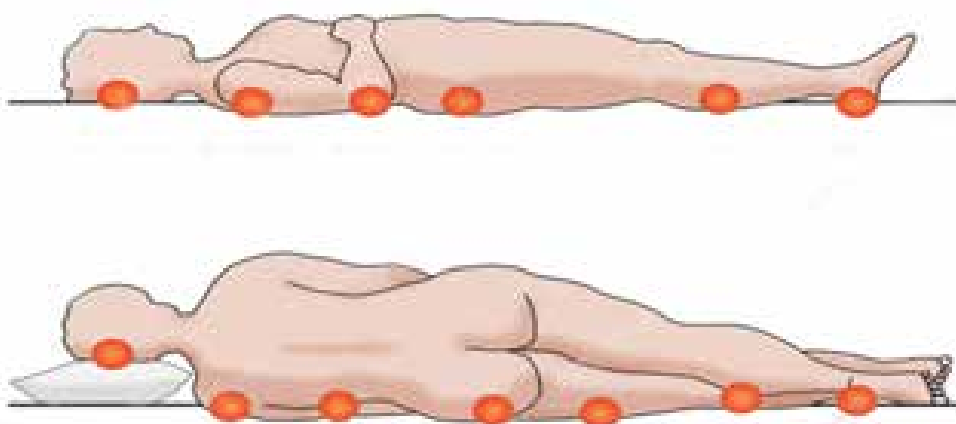
Dekubituset janë plagë të cilat krijohen nga presioni i trupit mbi një sipërfaqe të fortë, si shtrati apo karroca.

Të predispozuar për të shfaqur plagë nga presioni/dekubitus janë pacientët:

- Në moshë të thyer
- Të kequshqyer (proteina-kalori)
- Të imobilizuar për arsye të patologjive të ndryshme
- Me inkontinencë urinare dhe fekale
- Me humbje të ndjeshmërisë së lëkurës
- Diabetikë
- Mbipeshë
- Kahektikë
- Duhanpirës
- Me sëmundje mendore në stadi të avancuara

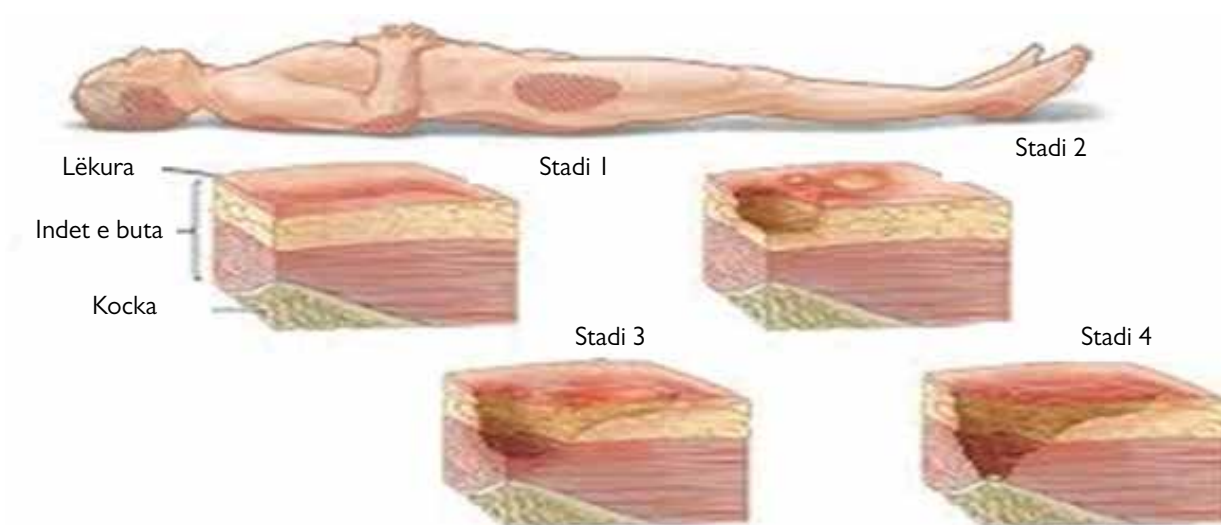
Vendet më të predispozuara për zhvillim të dekubituseve janë prominencat kockore dhe ato që janë në kontakt direkt me sipërfaqen e fortë të jastëkut, dyshekut ose karrocës:

- Shpina
- Zona koksigeale
- Shpatullat
- Bërrylat
- Gjunjët
- Pjesa sacrale
- Thembrat
- Zona koksofemorale
- Pjesa oksipitale
- Veshët

Stadet e një dekubitusi

- Ka 4 stade në zhvillimin e një dekubitusi
- Secili stad përshkruhet në bazë të përfshirjes së shtresave të lëkurës, indeve dhe organeve.

Stadi I:

- Lëkurë intakte
- Skuqje e lëkurës (nëse shtypet më shumë se 30 sekonda, nuk rimerr ngjyrë normale)
- Ndryshim i temperaturës së lëkurës ose i konsistencës së saj (e forcuar ose e qullët/shkrifët)
- Mund të duket si një djegie nga dielli e shkallës së mesme

Trajtimi - stadi I

- Eleminoni presionin/shtypjen
- Ripoziciononi pacientin çdo 2 orë
- Mbrojeni zonën e prekur
- Përmirësoni ushqyerjen
- Shtoni marrjen e vitaminës C, proteinave, lëngjeve
- Përmirësoni qarkullimin e gjakut
- Ushtrime dhe fizioterapi në çdo pjesë të trupit

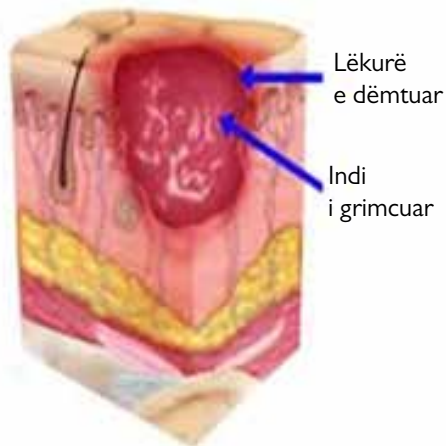

Stadi 2:

- Flluska (të çara ose jo)
- Dëmtim i pjesshëm i një shtrese të lëkurës (p.sh. një çarje)
- Përfshirje e epidermës (deri tek derma, por pa e përfshirë atë)

Trajtimi - stadi 2

- Mjekoni*, mbuloni dhe pastroni zonën
- Përdorni krem hidratant përreth zonës

- Eleminoni presionin/shtypjen
- Ripoziciononi pacientin çdo 2 orë
- Mbrojeni zonën e prekur
- Përmirësoni ushqyerjen
- Shtoni marrjen e vitaminës C, proteinave, lëngjeve
- Përmirësoni qarkullimin e gjakut
- Ushtrime dhe fizioterapi në çdo pjesë të trupit

Zona në fokus

Stadi 3:

- Përfshirje e të gjitha shtresave të lëkurës (epiderma, derma, subkutis)
- Rreziku për infeksion

Trajtimi - stadi 3

- Eleminoni presionin/shtypjen
- Mjekoni*, mbuloni, dhe pastroni zonën
- Përmirësoni ushqyerjen
- Përmirësoni qarkullimin e gjakut
- Ndërhyrje mjekësore
- Heqja në mënyrë mekanike ose kimike e pjesëve të nekrotizuara

- Antibiotikë nëse ka infeksion
- Garza të njoma për riepitelizimin

Stadi 4:

- Përfshirje e të gjitha shtresave të lëkurës deri tek muskujt, tendinet dhe kockat
- Rrezik i lartë për infeksion

Trajtimi - stadi 4

- Eleminoni presionin/shtypjen
- Mbuloni, mbronni dhe pastroni zonën
- Mjekoni*
- Përmirësoni ushqyerjen dhe hidratimin (është shumë e rëndësishme)
- Përmirësoni qarkullimin e gjakut
- Ndërhyrje mjekësore
- Heqja në mënyrë mekanike ose kimike e pjesëve të nekrotizuara
- Antibiotikë nëse ka infeksion
- Garza të medikamentuara për riepitelizim

! Kujdes mos përdorni:

- **Dezinfektantë profilaktikë** (p.sh. betadinë/jod, peroksid hidrogjeni)
 - Këto thajnë shtratin e plagës, ngadalsojnë shërimin e saj dhe rigjenerimin e qelizave të shëndosha.
- **Antibiotikë lokale**
 - Rrisin rezistencën mikrobiale
 - Nuk eliminojnë të gjithë patogenët
 - Nuk ndihmojnë në shërimin e plagës në thellësi

- **Masazhim**
 - Dëmton më shumë indet e dëmtuara tashmë
- **Komardare**
 - Shkakton presion/shtypje dhe ulje të qarkullimit të gjakut në indet përreth

Vlerësimi i një dekubitusi

- Lokalizimi (bëj një fotografi nëse është e mundur)
- Përmasat:
 - Gjatësi (nga koka tek këmbët)
 - Gjerësi (nga njëra anë në tjetrën)
 - Thellësi (në pjesën më të thellë)
 - “Tunele ose Zgavra” mati duke përdorur metodën e orës)

- Sekretionet: tipi, sasia, era, ngjyra (serosanguinoze, e gjakosur, purulente)
- (Përshkruaj sasinë me anë të shtresave të garzave që janë njomur)
- Shtrati i plagës: granuluar, qelbëzuar, nekrotizuar
- Lëkura përreth: rozë, e padëmtuar ose rimerr ngjyrë pas shtypjes
- Dhimbja

! Kujdes! Parandalimi është shumë herë më i lehtë dhe më kostoeftiv sesa trajtimi.

*Respektoni parimin e përgjithshëm: shtrati i plagës duhet të jetë i lagësht kurse lëkura përreth duhet të jetë e thatë. Hidhni në plagë ato solucione që do të duronte syri juaj.

Mjekimi me garzat e njoma për riepitelizim:

1. Mbushni shtratin e plagës me garzë të njomur me solucion fiziologjik deri në thellësinë më të madhe të plagës përfshirë tunelet dhe zgavrat.
2. Vendosni garza të thata në pjesën e sipërme duke u siguruar që sasia e garzave të jetë në proporcion me sasinë e sekrecioneve që ka plaga.
3. Vendosni ngjitëse sipër garzave (mundësisht të jenë prej letre që të mos acarojnë lëkurën përreth).
4. Garzat duhet të ndërrohen 3-4 herë në ditë. Solucioni NaCl bën shkrijen natyrale të indeve të nekrotizuara dhe me heqjen e garzës nga shtrati i plagës ndodh edhe heqja e këtyre indeve. Kjo lejon granulimin e qelizave të shëndosha, më tej riepitelizimin, afrimin e buzëve të plagës derisa gradualisht ndodh mbyllja e saj. Ky quhet shërimi sekondar (nga brenda-jashtë).
5. Lyeni lëkurën përreth shtratit të plagës me krem me përmbajtje zinku (largon lagështirën) dhe vitaminash (ushqen dhe hidraton lëkurën).